

A FÉRGET EL LEHET TAPOSNI

ÍRTA: (-ÉNIS-) - 1993-03-01

Eörsi István estje a MAZSIKE-ben szórakoztató volt, sőt tanulságos. Tetszett a hallgatóságot gyakran mosolyogtató, sőt megneveltető vagánysága és humora. Mégis rossz érzésekkel indultam hazafelé. Nem azért, mert a vallásos zsidó apától és a kikeresztelkedett családban született édesanyjától származó **Eörsi** soha nem vallotta magát zsidónak. Ez mindenkinek magánügye. Hozzátartozik vagabund életstílusához, melynek következményeit rendre viselte. Az sem csökkentette az **Eörsi** előadásából áradó sziporkázó derűt, hogy nem ért egyet Izrael Állam politikájával. Nem gondolom, hogy mindenre bólogatnunk kell, ami ott történik.

Eörsi híd a kisebbség és a kirekesztők között. Magyar, még ha büszkélkedik is azzal, hogy senkihez sem akar asszimilálódni, még a magyarokhoz sem. Emberi értékeire tisztelettel tekinthetünk. Lehetséges-e azonban, hogy a zsidóságból való kiszakadása az általános humánium magaslatairól nézve erénnyé válhat? Melldőngető fajvédőktől telerondított korunkban az ellenségeitől örök védekezésre kényszerített zsidó nép önvédelmét is el kell ítélnünk? Örök vesztesnek kell-e lenni ahhoz, hogy elnyeljük a humanista széplelkek jóindulatát? A zsidóság mindig ontotta azokat, akik egy eszményi humánium oltárán saját identitásukat is feláldozták. A radnótikra, a szerbantalokra, a dérykre, az örkényekre gondolok.

*Szerb Antalról, Lukács Györgyről, Déry Tiborról mesélt **Eörsi**, meg az '56-os hősről, Angyal Istvánról. Meg Csurbkáról. Arról a fajvédővé züllött tehetséges íróról, aki egyre inkább ránehezedik korunkra és lelki világunkra. Megtudhatjuk, hogy Csutka valamikor együtt zsongzott Déryvel, Lukács lakására járt, és barátjává fogadta Réz Pál, a műfordító. Azt is elmondja, hogy 1962-ben Szigligeten egy idős asszonynak támadt a részeg Csurka: "Hitler elkövette a hibát, hogy csak a férjét gázosította el, de magát nem." Csurbkát, aki akkor még csak a legőszintébb részeg pillanataiban zsidózott, Déry és Lukács rimáncodták vissza az eltiltástól... (Eszembe jut az este a Frankel Leó utcai kultúrteremben. Konrád György is idézte ezt a bizonyos szigligeti mondatot, amelyre és hasonlókra „Pistukám, ezt te sem gondolod komolyan”-nal csitították. Azóta bebizonyította, hogy komolyan gondolta.)*

Ezért jöttem el rossz érzésekkel arról az egyébként kellemes estéről. Felidézte bennem a hatvanas évek társaságainak hangulatát, a fel-felröppenő, a tisztességes lelkeket görcsberántó alattomos antiszemitizmusával. És azzal a hallgatósággal és özszemosolygással cinkosságot vállalókkal. És azokkal a különféle identitású humanistákkal, akik elnéző barátságukkal a behemótot szalonképessé tették.

*„Inkább a férgek egyenek meg, minthogy a férget megegyem” idézte **Eörsi** Karinthyt. Majd ravasz-kás mosollyal hozzátette: „de a férget el is lehet taposni...”*

(-énis-)